

Кас'яненко О.М.,
кандидат педагогічних наук, старший викладач
кафедри теорії та методики дошкільної освіти
Мукачівський державний університет
Сідун Я.Є.,
здобувач вищої освіти спеціальності 012 «Дошкільна освіта»,
ОС «Бакалавр»
Мукачівський державний університет

СПЕЦИФІКА ОРГАНІЗАЦІЇ КОРЕКЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ В ЗДО

Сьогодні, коли кількість дітей з особливими потребами у ЗДО зростає, актуальним стає пошук нових форм надання їм корекційної психолого-педагогічної допомоги. Держава надає можливість таким дітям відвідувати навчальний заклад будь-якого типу за наявності у ньому відповідних умов для корекційної роботи [2].

Тому у закладі дошкільної освіти потрібно створити всі необхідні умови для організації корекційно-педагогічного супроводу дітей з особливими потребами.

Важливою проблемою, що гальмує процес організації інклюзивної освіти в ЗДО, є часто неадекватне ставлення батьків до закладів корекційної освіти: воно або упереджено негативне, або виражається у нерозумінні їх необхідності. Деякі батьки, будучи обізнаними у світових тенденціях, наполягають на праві своєї дитини перебувати у звичайному дитячому садку нарівні зі здоровими однолітками. На перший погляд це бажання має форму справедливого захисту прав дитини. Проте часто батьки не розуміють основного змісту інклюзивної освіти. Справжня інтеграція та інклюзія передбачає обов'язковий психолого-педагогічний супровід дитини фахівцями (вихователь, корекційний педагог, логопед, психолог, лікар, соціальний працівник). Без нього перебування дитини у масовому навчальному закладі набуває стихійності, формальності, яка не лише не приносить користі, а й є шкідливою для дитини, оскільки без одержання відповідної корекційної допомоги психофізичний розвиток дитини лише ускладнюється [4].

Робота з дітьми, які мають особливі потреби, вимагає не тільки знань і досвіду, а ще й терпіння, любові до них. Нерідко ці малюки залишаються сам на сам зі своїми проблемами, стають непотрібні ані батькам, ані педагогам. Така дитина, як правило, викликає роздратування, ворожість, бажання бути до неї особливо вимогливим, а ще краще — взагалі позбутися її. У цьому випадку інклюзивна освіта є єдиною опорою і підтримкою такого учня, оскільки саме вона покликана допомогти учневі адаптуватися до навчального, захищати його як особистість.

Психолого-педагогічний супровід в ЗДО полягає в корекційно-навчальних заняттях, трудо-, ігротерапії, індивідуальній і груповій психотерапії. Заняття проводять у двох напрямках: як форму для отримання знань і як розвиток, корегування процесів мислення, уваги, регуляція поведінкових реакцій. Робота з виправлення порушень – індивідуалізована для кожної дитини і групи захворювань [2]. Характер занять, навантаження і дозвілля оцінюють на основі природи психічного розладу, залишкових можливостей, фазових станів.

Навчально-виховний, психолого-педагогічний, корекційний і реабілітаційний процес у кожній дитині має свої особливості, оскільки залежить від тієї вади, яку має дитина. Але головне – їхня цілісність, орієнтована на кінцевий результат – розвиток особистості, її соціальну реабілітацію. У роботі з дітьми, що мають вади слуху і зору, необхідно широко використовувати засоби наочності (картки із завданнями, числами, словами, картинками тощо), які дозволяють сприймати матеріал візуально і на слух. Необхідно вчити дитину використовувати і розвивати компенсаторні форми спілкування: зір, слух, нюх, тактильність, а також забезпечити руховою активністю (для дітей із вадами слуху). Слід застосовувати

різні способи заохочення до участі в загальних фронтальних заняттях (написання слухового диктанту, розв'язання задач і прикладів тощо). Необхідно допомагати індивідуально і приділяти увагу на заняті конкретно дитині (запитання-натяки, виправлення помилок), проводити корекційні заняття відповідно до індивідуальних потреб і можливостей. Потрібно використовувати технічні й оптичні засоби навчання, компенсації, корекції, відновлення порушених і недорозвинутих функцій зору та слуху, музикотерапію на корекційних заняттях [2].

Допомогти дитині адаптуватися до колективу можна, підкреслюючи і заохочуючи будь-які її досягнення; давати доступні завдання; підтримувати і допомагати, якщо виникли труднощі; розвивати здатність витримувати і долати невдачі, не впадати у відчай; формувати позитивне ставлення дітей. Для дітей з ДЦП необхідно облаштувати навчальний куточок, забезпечити індивідуальними меблями (парта, ортопедичні пристрої тощо), місцем для проведення фізкультурхвилинок [4].

Структура заняття повинна містити такі складові: психологічна підготовка, вправи для зняття зорового напруження, відповідний ортопедичний режим, обов'язкову логопедичну гімнастику, фізичні вправи на розвиток загальної та дрібної моторики й мускулатури. Необхідно враховувати під час роботи соматичні, психофізичні показники кожної дитини (у комплексі). Потрібно урізноманітнювати форми викладу навчальної інформації з урахуванням рівня розвитку уражених сфер і функцій; захищати дітей від фізичного та розумового перевантаження, правильно обирати темп і способи засвоєння знань.

Необхідно вводити у навчальний процес інтегровані елементи: музику, аплікацію, ритмічні вправи, малювання, ліплення, співи, що компенсують розлади сенсорно-моторного розвитку, формують пізнавальну діяльність, покращують інтелектуальну активність. Потрібно посилити контакти дитини з людьми. Це досягається через організацію спільної діяльності з іншими дітьми, створення ситуацій успіху. Підвищити самооцінку дитини можна: допомігши дитині усвідомити й відчути, що вона може щось робити краще за своїх однолітків, переконавши її в можливості самостійно долати труднощі. Слід формувати працездатність через надання дитині різноманітних доручень. Необхідно ліквідувати прогалини у знаннях. Це досягається через індивідуальні та додаткові завдання, самопідготовку, спеціальні корекційні заняття: корекція повинна бути спрямована на формування почуття реального, адаптації до життєвих ситуацій; самостійності, подоланні труднощів при переході від ігор до навчання, створення пізнавальних інтересів і стереотипів діяльності; заняття мають стимулювати у дітей інтерес до навчання, виробити позитивне ставлення до виконання завдань. На початку занять потрібно використовувати наочний матеріал, що відповідає умовам створеної ситуації, насиченої елементами гри. Слід формувати мотивацію до навчання через стимулювання бажання отримати позитивну оцінку, заслужити схвалення [3].

Досвід роботи свідчить, що спеціально організований корекційний освітній процес, взаємозв'язок у роботі всіх фахівців з дітьми, у навчанні, спілкуванні, поведінці, дає позитивні результати, а саме: піднімає дітей на вищі рівні розвитку; розвиває особистісні якості, які дають дітям змогу адаптуватися у соціумі.

Учасниками корекційно-педагогічного супроводу у ЗДО є педагогічні працівники (вчителі-дефектологи, вихователі, практичні психологи, музичні керівники, реабілітологи), помічники вихователя та інші працівники закладу дошкільної освіти, діти та їх законні представники.

Список використаних джерел

1. Інклюзія в ЗДО/ Л.А. Швайка, упоряд. Х.: вид. група «Основа», 2019. – 144с. : іл. – (Серія «Заклад дошкільної освіти. Керівнику»)
2. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів : навчально-методичний посібник / за заг. ред. М. А. Порошенко [та ін.] ; Всеукр. благод. організація «Благодійний фонд Порошенка». – Київ, 2018. – 252 с.

3. Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови : науково-методичний збірник. Вип. 12 / [редкол.: В. В. Засенко, А. А. Колупаєва, Т. П. Вісковатова та ін. ; за ред. В. В. Засенка, А. А. Колупаєва] ; НАПН України, Ін-т спец. педагогіки. – Київ, 2017. – 184 с.

4. Холодницька Х. Інклюзивне навчання в дошкільних закладах : особливості впровадження / Х. Холодницька // Соціальний педагог. – 2018. – № 3. – С. 18–29.

УДК 796.2-042.3: [796.015.6-056.313]

Кас'яненко О.М.,
кандидат педагогічних наук, старший викладач
кафедри теорії та методики дошкільної освіти
Мукачівський державний університет
Семенович Л.П.,
здобувач вищої освіти спеціальності 012 «Дошкільна освіта»,
ОС «Бакалавр»
Мукачівський державний університет

ВПЛИВ РУХЛИВИХ ІГОР НА РОЗВИТОК ФІЗИЧНИХ ЯКОСТЕЙ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ВАДАМИ ІНТЕЛЕКТУ

На даний час в системі спеціальної корекційної освіти велика увага приділяється корекції опорно-рухової сфери дитини з особливостями психофізичного розвитку. Оскільки характерними ознаками вроджених або рано набутих форм стійкого органічного порушення пізнавальної діяльності, як відомо є порушення руху.

Діти з інтелектуальними порушеннями мають цілий ряд вторинних відхилень розвитку, до їх числа відносимо фізичні, що найчастіше проявляються в зниженні рухового режиму і обмеженому спілкуванні з іншими дітьми, що негативно впливає на загальний морфо-функціональний розвиток дитини.

Відомо, що формування рухової функції – одне з найважливіших ланцюгів у загальному розвитку дитини. Вона є першою домінуючою вродженою формою діяльності [1]. Найбільш інтенсивно вдосконалюються рухи у дітей впродовж першого року життя, коли відбувається вертикалізація тіла, формується інтегративна система рухової регуляції. У дітей з інтелектуальними порушеннями ці процеси відбуваються з запізненням.

Рухова активність у дитячому віці – необхідна умова формування основних структур і функцій організму. Рухи в дошкільному віці один із постнатальних стимулів розвитку структури і функцій дитячого організму та розвитку резервних механізмів фізіологічних систем, що забезпечують надійність їх функціонування в різних умовах життя.

Стан моторики дитини є непрямим об'єктивним показником дозрівання різних відділів центральної нервової системи, яка забезпечує інтегративну діяльність мозку. При затримці дозрівання центральної нервової системи у дітей із особливостями психофізичного розвитку порушується формування інтегративної діяльності мозку [3]. Це проявляється як у недостатній сформованості більш складних форм довільних рухів, так і у наявності окремих вроджених рефлексорних рухових реакцій.

Велике значення в корекції недоліків фізичного розвитку і моторики, розвитку інтелектуальних можливостей дітей з особливостями психофізичного розвитку займають рухливі ігри. В іграх зустрічаються всі основні види рухів – ходьба, біг, стрибки, подолання перешкод, перенесення вантажів.

Велике оздоровче значення мають ігри, які проводять на свіжому повітрі. Щоб рухлива гра пройшла організовано, цікаво і мала певні виховні і корекційні наслідки, вихователь повинен виявити не тільки педагогічну майстерність в доборі гри, а й добре продумати методику її проведення.

При плануванні рухливих ігор для дітей із інтелектуальним недорозвитком слід пам'ятати, що жодна система методів не може бути сталою і вичерпною. Щоб забезпечити дитині правильний розвиток, важливо подбати про вдосконалення загальної моторики.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>